

8.44.

B E R I C H T

V A N D E N

P R E D I K A N T

C: K U M S I U S,

A A N G A A N D E Z I J N E

R E M O T I E

E N Z. E N Z.

T E

N I E U W E R K E R K A A N D ' T S S E L.

T E R O T T E R D A M,

B J J O H A N N E S B A L, Boekverkooper,

1 7 9 5.

T. G.

105

M O T T O.

Zij en hebben mij noch in den tempel gevonden tot iemand spreekende ofte (eenige) t'famenrottinge des Volks makende noch in de synagogen noch in de stad.

Noch zij en konnen niet bewijzen, daarvan zij mij nu beschuldigen.

PAULUS.

Nimmer zou ik U, onzijdige Lezer! over mijne *Remotie* (*) enz. hebben kunnen onderhouden, hadden de *Provisioneerende Representanten van 't Volk van Holland*, in 't *Dagblad van bunne Verbandelingen*, het volgend *Rapport* van het *Commissé van Voorlichting*, niet laten insereeren:

VRT.

(*) Denk aan de *redenen* mijner *Remotie*, of zoo gij wilt *beschuldigingen* — om dat ik daar over alles schrijven zal.

VRTHEID, GELYKHEID, BROEDERSCHAP.

's Hage den 8 Augustus 1795. het Eerfte Jaar
der Bataaffche Vrijheid.

Het Committé ter Voorlichting en
Bestiering der Remotien en Regeerings-
Aanftellingen in de Steden en ten Platten
Lande van Holland.

*Aan de Provifioneele Reprefentanten
van het Volk van Holland.*

MEDEBURGERS!

Door het Committé van Algemeene Waakzaamheid, in handen van uw Committé gefield zijnde, om volgens haare instructie te handelen, diversche Misfives, zoo van de Municipaliteit van Nieuwerkerk, als bijzondere perzoonen aan hun geadresseerd, alle behelvende beschuldigingen tegens den Predikant C. Cumfius aldaar, al het welk door uw Committé rijpelijk overwogen en op alles de nodige informatien genomen zijnde, is aan uw Committé ten vollen gebleken, dat de Predikant C. Cumfius een allerschadelijkst fujet is, als hebbende duidelijc blijken van Anti-Revolutionaire pogingen gegeven. — Ja Medeburgers! om een staaltje van 's mans gedragingen aan deze Vergadering te fuppeditereen, zullen wij U een gedeelte van de tegens hem ingebragte beschuldigingen voordragen.

De ondergetekenden van die Misfives zeggen onder anderen: — „ dat voorn: Cumfius, op 8 Februarij dierfde bidden voor de onfchuldige gevangenen, op 8 Maart voor den welstand van die genen die buiten 's Lands zijn, op den 10 Mey dat de uitgewekenen fpoedig tot hunne haardfteden mogten wederkeeren, op den 14 Junij, predikende over Psalm 34 vs. 20, onder

onder de tegenheden der rechtvaardigen telde, dat een bij het volk bemind Vorst het land moest verlaten, — En de vlugt van zijnen David zoo afmaalde, dat een oplettend hoorder alleen den naam behoefde te veranderen; dat hij telkens de rechtvaardigen opbeurd met de hoop op eene nabij zijnde verlossing — en een wec dreigt aan de godloozen, de wetbrekers, dansers en springers (waarschijnlijk ziende op de vreugde bij 't planten van den Vrijheidsboom) welke dubbelzinnige uitdrukkingen echter merkkelijk licht ontfangen uit zijn gezegde in Februarij 1: 1; na dat de Bailluw van Schieland, hem Predikant had aangeschreven om zich in geen Staatszaken op den Predikstoel te mengen, dat de godloozen meester waaren en dus de Rechtvaardigen moesten zwijgen. —

Zie daar Medeburgers! eenige trekken van 's mans character; — uw Committé heeft gemeend, wilden zij aan uwe intentie, aan den haar opgelegden last, en aan het verlangen der brave Ingezetenen voldoen, voornoemden Predikant dadelijk te moeten dimitteren, gelijk uw Committé dan ook op den 29 Julij gedaan heeft en van voorn: Resolutie bij extract Decreet aan voorn: Predikant kennis gegeven.

Wij vertrouwen, dat het gedrag van uw Committé in dezen gehouden, bij deze Vergadering zal worden geapprobeerd en aan dit verrigte door U L: Vergadering de noodige publiciteit gegeven worden. —

Refereerende uw Committé &c.

F: K U M S I U S

Δ 2.

Zie

Zie daar het Rapport , uit het Dagblad van enz. van Vrijdag den 21 Augustus 1795.

Ik vinde in dit Rapport , voor eerst mijne beschuldigers , hoewel niet met name ; ten tweeden , een gedeelte van de beschuldigingen tegen mijn perzoon ; zaken , welken ik in het Decreet van mijne Ambtsontzetting , het welk ik U onder Bijlage A. zal laten leezen , vrugtelooz zocht en waar aan mij ten hoogsten , om mijns eers wille , gelegen lag. — Het is alleen , om mijnen goeden naam , dat ik deze letteren in 't licht zende. Was mij dit Dagblad eerder in handen gevallen , zou ik aan deze taak voorlang de hand gelegen hebben. De Lezer kan zeker zijn , dat ik niets verbloemen , niets verdraaijen , met één woord , dat ik onzijdig en waarachtig verhalen zal , wat 'er is , van die beschuldigingen , vervat in de eigene woorden van mijne aanklagers , en mij dus zoo ver dit mogelijk is , verdedigen ; want eene complete defensie opstellen is onuitvoerlijk , om dat , gelijk elk zien kan , de betichtingen , zonder bewijs , verband en samenhang enz. zijn opgegeeven. Gelukt het mij niet op deze wijze mijne eer te handhaven , het zal mij weinig moeite kosten de veroordeeling van zommige menschen mij te getroosten , daar mijn hart mij vrijspreekt van het geen , waar mede zommige Ingezetenen van deze Plaats , mij betichten — en de Alwetende mijne onschuld in dezen kend. — Zal ik , Lezer ! uw oordeel door onwaarheid niet zoeken te misleiden , zo heb ik ook alle aanspraak op uwe onpartijdigheid.

Intusfchen zoudt ge u bedriegen ; wanneer gij verwachtte , dat ik mij in een onderzoek omtrend de handelwijs van het Committé van Voorlichting en van de Provisioneele Representanten van Hollands Volk , met betrekking tot mijne Remotie enz. zoude inlaten. — Gelijk dit buiten mijn oogmerk in deze
let-

letteren is, zo zoude ik zelve dit mijn bestaan veroordeelen. — Ik heb als een gehoorzaam burger mij aanstonds aan den wil van t'een, die over mij gesteld zijn, onderworpen. — Het Decreet van de Provisioneele Represantanten van Hollands Volk, waar bij mijne demissie gefanctioneerde is, zal ik U onder Bijlage B. doen toekomen.

Wat belangt het bovengemelde Rapport — ik wil mij daar over, over het Rapport namelijk als Rapport, ook in het minst noch in het geringst, laten zien. — Twee dingen zijn 'er echter die ik den Lezer onder het oog mag brengen.

Voor eerst is 'er een spelfout in mijn naam ingeslopen — de C in mijn naam moet een K zijn — de Ondergetekende en ik voeren denzelden naam, zijn eigen Neven, kinders van eigen Broeders! ! —

Ten tweeden mag ik den Lezer tegen eene misvatting van die woorden in het Rapport: „en op „alles de nodige informatien genomen zijnde” wapenen; mogelijk zou hij daar door aan informatien bij de Gemeente, bij den Kerkenraad of bij mij, denken.

— Rede, waarom ik hem nodig oordeel te informeren, dat Gemeente noch Kerkenraad daar van iet bewust is. — Wat informatien men van de laatste zou bekomen hebben, zult ge uit een Misfive, die ik onder Bijlage C plaats en zal, kunnen afmeten. —

En wat mij betreft, ik ben zoo onbewust van eenige informatie als mijn onnoozel kind. Niettegenstaande ik meende alle redenen te hebben om mij te mogen vlijen, dat ik, wegens de gemanifesteerde Rechten van den Mensch en de Gelijkheid (voor mijne demissie werd mijn Vriend en nabuurige Medebroeder J: PHILIPPO, beschuldigt zijnde, door het Committé van Voorlichting, per Misfive, eerst tot persoonlijke verandwoording opgeroepen, en daar na werden hem in scriptis zijne beschuldigingen ter hand gesteld om zich daar tegen te verdedigen) nimmer onverhoord

zot worden gedimiteerd — is dit, Helaas! mijn lot. —

Het Uittreksel uit de Misfives van mijne beschuldigers, het welk begint met de woorden: „ De „ ondergetekende van die Misfives zeggen onder an- „ deren dat voorn: Cumfius enz.” — en eindigd met de woorden — „ en dus de rechtvaardigen „ moesten zwijgen” — trekt alleen mijnen aandacht. —

Van mijne beschuldigers ben ik buiten staat iet met zekerheid te bepalen — 't is waar, ik vinde in het Rapport gesproken van „ diverse Misfives zoo „ van de Municipaliteit van Nieuwerkerk, als bij- „ zondere Perzoonen, alle behelzende beschuldigin- „ gen” — waaruit middagklaar blijkt, dat de Mu- nicipaliteit alhier ook onder mijne aanklagers gehoor- ren — maar kan ik daar door wel alle Municipa- liteitsleden verstaan? Twee Leden zijn Roomsche- gezinden, die gevolgiijk mij niet hebben hooren pre- diken, mag ik dezen, (schoon eene mij het Pastorij- huis binnen veertien dagen mede heeft doen ontruim- men) onder mijne beschuldigers tellen? (Zie Bij- lage D.) — Kan ik anderen, welke ook een tweetal uitmaken en mij niet hoorden, wel voor mijne aankla- gers houden? En wat moet ik van de zes overige Leden, waarvan een en ander, na deze Revolutie, weinig, en die, zints, mogelijk eens mogelijk niet eens, althans weinig zaam den godsdienst hebben bijgewoond, den- ken? Ik moet immers vragen, wie al, wie niet, beschuldigd mij? moet ik zelfs niet vragen, of de Municipaliteit mij van het bovenstaande beschuldigen? En wie zijn die bijzondere Perzoonen? zegt mij dat, en ik zal ze kennen. — Vraagt ge mij of ik weet, wie die brave Ingezetenen, die verlangden na mijne demissie, zijn? — zo wil ik U verzoeken te lezen, te herlezen en ge zult ze denkeliijk raden — ik ver- kies mij daar over nu niet uittelaten — of ze mijne be-

bezig zijnde) (bij misverstand deze beschuldiging „dat ik durfde bidden voor de onschuldige gevangenen” is ontstaan.

Ik meen meer dan genoeg van deze beschuldiging gezegt te hebben — en na dat ik verzogt heb, om het bovengeplaatste in gedachten te houden, ga ik over tot de tweede beschuldiging. —

TWEEDE BESCHULDIGING.

„Op den 8 Maart, voor den welstand van die „genen, die buiten 's Lands zijn”.

Ik vraag u, zouden beschuldigers niet verplicht zijn mij te zeggen waar in het misdadige van deze bede gelegen is. — Wie zijn bij hun, die geenen die buiten 's Lands zijn? hebben die Menschen, die buiten onze Gewesten, op 't land en op de groote wateren zijn, Gods zegen niet noodig? of denken zij hier aan vijanden? maar op welken grond? en verondersteld, men bad voor den welstand van onze vijanden, was dit niet regt kristelijk? Dan uit eigen beweging verklaren ze deze bede voor dubbelzinnig. — Het spreekt onwederzeggelijk, dat deze bede goed, in alle tijden goed is.

En dat ik hier in geene anti-revolutionaire bedoeling heb gehad, is onomverstooteijk bewezen, uit mijn gedrag voor deze ommezwaai van zaken, daar ik voor jaar en dag deze bede heb opgezonden; — men zal immers niet vorgeven, dat ik toen na eene revolutie wenschte? —

Ben ik dan niet ongelukkig, dat menschen, die deze bede te voeren gehoord en daar op toen niets aangemerkt hebben, mij in deze dagen daar over betichten bij het Comité van Voorlichting enz., het welk dit volstrekt niet zal gezegt zijn!!

Ik stap van deze aanklagte af,

D E R.

DERDE BESCHULDIGING.

*„ Op den 10 Meij, dat de uitgewekenen spoedig
„ tot bunne baardsteden mogten wederkeeren”.*

Ik vraag u al weder! — hoe kan deze bede, mijne beschuldigers kennen immers mijn hart niet, veroorzaken, dat ik beticht worde? strookt ze niet, met de uitnoodiging aan de uitgewekene, om weder te keeren tot hun Vaderland? Dan mijne overbrievers zeggen zelve, dat deze bede dubbelzinnig is. —

Zoudt ge wel willen gelooven, dat ik niet weet, hoe men de stoutheid heeft durven gebruiken, om bovenstaande betichting, omtrend mij, te doen; daar ik op alle, die mij gehoord hebben, niet alleen op den 10 Meij, maar na de omwenteling, mij durve beroepen, dat ik nimmer het woord „Uitgewekene” van den Predikstoel heb laten rollen, — Is dit zoo, dan geldt dit niet mij, maar den beschuldiger, — ik zal dus, zoo lang men de waarheid van deze beschuldiging niet bewezen heeft, het daar voor houden, dat het weder een misverstand is.

Nu volgt de

VIERDE BESCHULDIGING.

*„ Op den 14 Junij predikende over Psalm 34 vs. 20,
„ onder de tegenbeden der rechtvaardigen selde,
„ dat een bij het volk bemind Vorst het Land
„ moest verlaten. — En de vlugt van zijnen
„ David zoo afmaalde, dat een oplettend boor-
„ der alleen den naam beboefde te veranderen”.*

Ik verklaar u op het woord van eer, dat ik, die zelfs deze Leerrede heb uitgesproken, deze beschuldiging niet vatte, het kan zijn, Lezer! dat ik wat onbegrijpelijk ben, maar verstaat gij ze?

Wan-

Wanneer ik gehoord was, zoude ik voor rekening van den beschuldiger de volgende vraagjes hebben voorgesteld. — Is deze nantijging een uit- of af-trekfel van mijne Leerrede? Is het een gezeg van mij of uit het brein van den steller van deze klagte? Heb ik eenen David na mijn eigen vernuft, of zoo als hem de Bijbel leverd, geteekend? — Mag een aandachtig Hoorer, den naam van David, in dien naam, die zijn vindingrijke geest verkiest, veranderen, en daaruit eene beschuldiging opmaken? Wie bedoelen hier mijne beschuldigers? enz.

Een vraag aan u, Lezer! is het mogelijk, dat een aandachtig, maar tegelijk oordeelkundig Hoorer, door David; aan dien Vorst, zoo het zich laat aanzien, hier van mijne aanklagers beoogd, denken kan, (to weten volgens mijne uitgesproke Leerrede?)

Ik zal u in staat stellen, om deze vraag grondig te beantwoorden. — Zie daar volgt een schets van mijne Redevoering.

Van de voorbereidselen tot deze Stof, behoeve ik niets te schrijven, ze kunnen niet in aanmerking komen, immers het geeft noch het neemt, wie maker is van dit Zangstuk, enz. — daar ik in mijn verklarend gedeelte, Davids vlugt niet genoemd, noch ook in het onderzoek, na Gods wijze, heilige en goedertierene redenen, in dezen aanbiddelijken weg zijner Voorzienigheid, zijne vlugt heb afgemaald, blijkt het, dat ik van het eerste en laatste gedeelte van mijne Verhandeling, geen enkele letter noodig heb op 't papier te stellen. — Ik gewaage dus alleen van het midden, van het bevestigend gedeelte van deze waarheid die ik algemeen verhandeld had — om dat ik een liefhebber ben van mijne Gemeente door Geschiedenissen te leeren, bediende ik mij onder andere bewijzen, van de levensgeschiedten der Bijbelheiligen. — Ik maalde kortelijk Jobs, Abrahams, Jacobs, Josephs lotgevallen af, — daar na, en
meest

meest,; onderhield ik de Gemeente, met David in zijne treurige wederwaardigheden te vertoonen. — Berst scheitte ik zijne vlugt voor Saul. — daar achter plaatste ik als de grootste onspoed in zijn leven, eene aandoenlijke schilderij van zijne vlugt voor zijnen ontaarten Zoon Absalom. — Ik beelde Hem af als een braaf en bij het Volk bemind Vorst; met één woord zoo als Gods woord zijn beeltenis leverd. —

Ik bid u Lezer! kon ik mij verbeelden, dat de geest van eenigen onder mijn gehoor, zoo vlug zou zijn; dat die zulk een sprong zou doen? Kon ik denken, dat men in zijn gedachten voor David, eett Personagie, hier niet genoemd, zou willen in de plaats stellen? Wat zegt ge 'er van? — Maar dat ik 'er dit eens tusfchen beide invlechte. — indien een aandachtig Hoorer veranderen kan en mag, en uit zijne verandering eene beschuldiging trekken, Grooté God! bewaar dan Uwe Dienstknechten voor zulke aandachtige Hoorers! Het zal immers een aandachtig Hoorer weinig moeite kosten om, wanneer een Predikant voor de Regeering bid, den naam te veranderen en te denken, aan den Prins van Orange, en ziet de onnoozele man, die, zoo min aan dien Vorst dacht, als aan het uur van zijn dood, is in staat van beschuldiging. — Het is intusfchen volstrekt noodeloos om mij van dit ingevlochte te bedienen — oordeel zelve — strookt de vlugt van David met het geval, zoo ik mij niet bedriege, van mijne betichters, alhier bedoeld? Vergelijk de omstandigheden — dan ik gevoel, Lezer! dat ik uw oordeel bedigen zoude, met hier over u langer te onderhouden. — Tot de vijfde beschuldiging.

VIJFDE BESCHULDIGING.

„ *Dat bij telkens de Rechtvaardigen opbeurt*
 „ *met de hoop op eene nabij zijnde verlossing.*
 „ *— En eene Wee dreigt aan de God-*
 „ *loozen, de Wetbrekers, Dansers en Sprin-*
 „ *gers — (waarschijnlijk ziende op de*
 „ *vreugde bij het planten van den Vrijheids-*
 „ *boom).*”

Ik moet al wat moeite doen om hier, over mijn geest te heerschen. — Ik zal echter meester trachten te blijven. — Beschuldigers! komt te voorschijn en blijf mij om uws eigen eers wille, de volgende vragen niet schuldig! — Wanneer ik, op woorden vallen wilde, dan had ik meer te vragen — dan kon ik vragen: geld deze beschuldiging mij of mijnen grooten Zender? — Dat de Leeraars immers in last hebben Gods volk te troosten, met eene nabij zijnde verlossing (wat zijn immers zeventig of tachtig jaaren?) — en gemelde godloozen te bestraffen en een Wee te dreigen, zoo ze zich niet bekeeren, is noch mag geen Kristen onbekend zijn. — Ik kon vragen, is het woord Rechtvaardigen op mijne lippen bestorven? — Dan dit doet nu niets af. — Maar ik vrage: — Wie verstaan mijne beschuldigers door de Rechtvaardigen? Wat door de verlossing, waar mede ik de Rechtvaardigen telkens opbeurde? Waarom hebben mijne beschuldigers verscheiden soort van godloozen, die ik heb opgesomt, als bij voorbeeld Vloekers, Echtsbrekers, Hoereerders, Dronkaarts enz. uitgelaten? — Of deed dit niets af? Of was het aantal te groot om te onthouden? Wat rede, dat in deze dagen de attentie op deze bedreiging, valt, daar elk gemakkelijk zal kunnen begrijpen, dat deze bedreiging aan zulke onbekeerlijken voor deze dagen meer

ge-

gedaan is? — Of wat predikte ik bij nakende Jaarmarkten? Waarschouwde ik dan niet steeds tegen zulke zonden? Kon ik toen ook al aan de vreugde bij het planten van den Vrijheidsboom denken? Heb ik immer van den Vrijheidsboom of het rond dansen om den Vrijheidsboom gesproken? Blijkt het niet, uit de opéénstapeling van onderscheiden godloopheden, dat ik geene stekelige bedoeling heb gehad? —

Dat ik bij het slot van mijne Leerredenen doorgaans bemoedigend, opbeurend en vertroostend eindig, is zeker — welk Leeraar doet dit niet? Maar heb ik dit niet gedaan, zoo lang ik hier en elders gepredikt heb, voor de omwending? Heb ik niet, wetende tot welke menschen ik sprak, met opzet, zulke Schriftuurplaatsen, zulke uitdrukkingen gebezigd, die, zoo als ik oordeelde, mij voor het kittelachtigste oor, schootvrij stelde? — Dat hier de Gemeente spreekte. — En wat belangt het Weé dreigen!! — dat is, zoo als ik zoo even daar van gesproken heb, in een onderzoek, wie al, wie niet, voor Gods geducht oordeel vreezen moet, eens zoo algemeen geschied — anders weet elk, die mij heeft hooren prediken, dat ik meer liefhebber ben, om door de inneemende en hartvermeesterende taal van het liefelijk Euangelie, dan wel door de vreesverwekkende vloekspraken der Wet, zondaars te bewegen tot geloof en bekeering. —

Ik eisch van mijne beschuldigers, dat ze mij hier op antwoorden, dat ze mij eindelijk aantoonen, dat ik immer de Rechtvaardigen heb opgebeurd met de hoop op eene andere verlossing, dan die uit het lichaam dezes doods — ik vorder, dat ze mij bewijzen, dat ik immer op iet, dat bij de vreugde van 't planten van den Vrijheidsboom heeft plaats gehad, geschoten, ik laat staan, aan de dansers om denzelfden een Weé bedreigt heb!! — Zoo lang dit mij niet gebleken is, zal ik mij over de stoutmoedige onbeschaamd-

schaamdneid dezer waarschijnlijke opgave blijven ver-
bozen. —

Wat nieuws, dat 'er nu volgt, althans voor mij
— eene nieuwe uitlegkundige regel — waarlijk
ik wist niet, dat ik zulke geleerde mannen onder
mijne Gemeente had. — Zie eens — ze schrij-
ven verders in hunne Misfive's:

„ Welke dubbelzinnige uitdrukkingen eebter mer-
„ kelijk licht ontvangen uit zijne gezegde in
„ Februarij 1: 1:”.

Om U te bevrijden van het opzoeken, zal ik U
melden, waar in dit bestond: „ dat ik durvde bidden
„ voor de onschuldige gevangenen”.

Heb nu een weinigje geduld.

Mijne beschuldigers verklaren bovengem. uitdrukkin-
gen, voor eerst voor dubbelzinnig — ten tweeden
vrij dubbelzinnig, om dat ze merkelyk licht ontvangen
uit enz. ten derden, de bede *vrij* bidden U enz. is
merkelyk ophelderend.

Zijn bovenstaande beschuldigingen dubbelzinnig,
dan herleze men mijne Derde Aanmerking. —
Immers dat ik geene Staatkundige bedoeling heb ge-
had, is uit al wat ik heb gezegd, zoo klaar, dat ik
niet weete, hoe men dit ontkennen zou — en ik
herhaal het bij dezen — maar nog meer.

Bovenstaande gezegden zijn vrij, dat is, zeer
dubbelzinnig, ze ontvangen immers merkelyk licht
uit enz; — iet, dat merkelyk toegelicht word,
moet, dit spreekt, vrij duister zijn. — (Wat
dunkt U?) —

Maar zou dit steek houden, te weten, dat deze
bede voor de onschuldige gevangenen, zoo toelich-
tend is — aan voorige dubbelzinnigheden?

Uit het geen ik, nopens deze bede, onder ande-
ren, heb aangetekend, is zonneklaar gezien, dat deze

B

bede

bede zelve zeer veel opheldring noodig heeft, dat deze bede duister is. — Maar zal dan de duisternis de duisternis doen opklaren? — Ik wil U zelfs de proef laten nemen en U verzoeken om uwe oogen wijd open te zetten, om de lichtstralen dezer oplichtende bede op te vangen.

Ik of wij (om 't even) bidden U voor de onschuldige gevangenen — zet merkelyk licht bij. —

Aan — Wij bidden U voor den welstand van die genen die buiten 's Lands zijn.

Wij bidden U, dat de uitgewekene spoedig tot hunne haardsteden mogen wederkeeren. —

Na word het de moeite waard om het na te slaan, terwijl het mij verveeld om meer na te schrijven.

Wel Lezer! ik beken het gaat *supra captum meum* — begrijpt gij het? ziet ge ook, dat deze bede, bovenstaande beden niet alleen; maar opgehangene schilderij van David — de geduurige opbeuringen met de hoop op eene nabij zijnde verlossing — de Weé bedreiging aan enz. merkelyk toelicht? — Of is het voor U ook een gesloten boek?

Ik zeide straks, dat dit eene nieuwe uitlegregel voor mij is, voor mij alleen niet, geloove ik, maar voor elk Leeraar — of zou er een zijn, die wist, dat eene bede, dat een gezegde, zondér en tegen zijnen wil, dagen en maanden naderhand, ter toelichting van andere beden of gezegden, zou kunnen gebezigt worden. — Ja wat nog verder gaat, dat eene bede, die nimmer in verband of betrekking tot eene Leerrede enz. kan gebragt worden, maanden daarna merkelyk ophelderend voor dezelve en andere gezegden worden zoude — en dat men daar op eene beschuldiging zou gronden?

Wat zou er van worden, indien men zommige gebeden of uitdrukkingen, maanden in geheugen hield, en daarna willekeurig toepaste? Wat zal men dan eindelijk den Leeraar al laten zeggen?

Dan

Dan ik begin te bevroeden , dat ik volgens deze eigene vinding van mijne beschuldigers , boven alle mogelijkheid van beschuldiging ben. — Men zal mij immers dat zelve recht van ophelderen niet alleen , maar een wettig en geldend recht van toelichten , niet betwisten. — Maar nu , op den 25sten Januarij dezès Jaars , heb ik verklaard , in 't openbaar verklaard , dat ik mij over gene politieke zaken zou uitlaten (men zie mijne tweede aanmerking) — gevolglijk moeten alle dubbelzinnige uitdrukkingen in eenen anderen dan politieken zin verklaard worden — en ben ik boven alle beschuldiging. — Komt dit niet beter bij?

Ik koom dan te besluiten , dat deze voorgestelde bede geenzints ophelderend is , en dat ik door mijne berichtens zelve voorgelicht , niet in staat van beschuldiging ben.

Voorders leeze ik. —

„ Na dat de Balliuw van Schieland , hem Predi-
 „ kant had aangeschreven om zich in geen Staats-
 „ zaken op den Predikstoel te mengen.” —

Het is niet onmogelijk dat hier iemand denkt , dat ik een brief van aanschrijving van den Balliuw van Schieland gehad heb ? intuschen heb ik nimmer taal of teken van zijne hand gezien. — Ik beroep mij op den Balliuw zelve. — Ik wil daarom zeggen , wat er is van deze zaak. — Den 21sten Februarij ontving ik onder Couvert eene waarschouwing van Schielands Collegie — binnen 't Couvert was deze brief. —

Eerwaarde Heer!

Deze ten geleide van inleggende waarschouwing ten einde U Eerw: van dezelve niet ignorant blijve. Met voorkennis van Gecommitteerden uit den Gerechte alhier, tot deze en andere zaken. —

Blijve

Eerwaarde Heer!

N: KERK U EERW: D: W: D:
21 Februarij 1795. Als Secretaris
t Eerste Jaar der Batavische C: V: CAPPELLEN.
Vrijheid.

Ge ziet dus, dat dit eene Misfive niet van den Balliuw, maar van Schout en Schepenen alhier, is — en te gelijk, dat de woorden: „na dat de „Balliuw enz.” alleen op het geen na 21 Februarij mogt voorgevallen zijn, kan worden thuis gebragt — ik vraag hier, waarom dit zo onduister en schijnlijk tot mijn nadeel geplaatst?

De waarschonwing betreft de Leeraars van alle gezindheden, waar uit al weder de zonderlingheid van bovengemelde aantekening blijkt — de inhoud daar van is eene interdictie om zich op Predikstoel in geene Staatszaken te mengen — enz. —

Letterlijk meen ik deze waarschonwing te hebben gehoorzaamd, en hij van mijne beschuldigers, die mij het tegendeel bewijzen zal, die zal, blijkens het sloot van dit Bericht, een goed werk voor den Armen verrichten,

ZESDE BESCHULDIGING.

„Dat de godloozen meester waren en dus de „rechtvaardigen moesten zwijgen.”

Hier valt nog al wat te vragen. — Wanneer? In welk eene Leerreden? Wat is het verband en samen-

Samenhang van dit gezeg? Wie zijn hier de godloozen, die meester waren? In welk een tijd waren die meester? Wie de rechtvaardigen? Is dat woord van mij genoemd? Waarom moesten die zwijgen? Ik had meer, dan het voorgestelde is genoeg; Laten mijne betichters hier op antwoorden!! —

Dat mijn partijdigste en bitterste vijand uit die Voorafrede, waarin ik soortgelijke uitdrukking gebezig heb, met geen schijn van waarheid eenige beschuldiging ontleenen kan, zal uit dat stuk zelve onwederlegelijk blijken.

„ Er is — (dus luid mijne Voorafpraak) —
 „ een tijd, dat de verstandige zwijgt, maar het zal
 „ een booze tijd zijn — is een gezeg van den
 „ Ziender Amos — ge vind het in 't 5de Hoofdst.
 „ 't 15de vs. — Zonder mij thans in te laten in de
 „ eigenlijke bedoeling van dien Propheet op te spoo-
 „ ren, zal ik U een en andere tijd leeren kennen,
 „ waarin een verstandige zwijgt.

„ Hij zwijgt voor eerst, wanneer hij met zijn
 „ spreken geen voordeel doen kan. — Hij houd
 „ zijne paalen te dierbaar dan dat Hij ze den zwijnen
 „ zoude voorwerpen. —

„ De verstandige zwijgt, om dat Hij daar door de
 „ godloosheid het meest uitmonstert. —

„ De verstandige spreekt niet, wanneer Hij door
 „ zijn spreken zijne goede zaak benadeelen zoude en
 „ waarheid en gerechtigheid geen ingang vinden. —

„ In zulk een tijd verkeerde Jesus — list, boos-
 „ heid en geweld verëenigden zich in zijne Rech-
 „ ters. — Godloozen belaagden de onschuld en
 „ gierden na 't bloed van den besten aller menschen.

„ — Met één woord godloozen waren meester,
 „ en dus moest de Rechtvaardige zwijgen. — Dit
 „ leverd ons dat gedeelte van Jesus Lijdensgeschiede-
 „ nis op, het welk onzen aandacht in dit uur onle-
 „ dig moet houden. — Bidden wij ens. —

Zo mij niet alles bedriegt , kan men met geene mogelijkheid uit opgern: Voorafpraak eenige beschuldiging ontleenen — en blijkt het , dat er weder eenig misverftand plaats heeft. —

*

Zo heb ik U Lezers! eenige oogenblikken over mijne beschuldigingen onderhouden , ge ziet , dat er niets beledigend noch hatelijk in mijn Bericht is ingevloeit — is er nog iemand , die mij eenige betichtingen kan mede deelen , hij zal mij daar mede verplichten — en ik zal mij op gelijke wijze tegen dezelve handhaven.

Daar het nu de zaak van mijne Beschuldigers is , om door duchtige bewijzen aan den dag te leggen , dat zij mij na waarheid beschuldigt hebben , en dat ik van het spoor van een eerlijk man ben afgegaan , wil ik ter meerdere aanmoediging , zo ze andere drang dan de redding van hunne eer behoeven , van het mijne vijftig guldens den Armen toetellen , zo ze mij van een eenige onwaarheid in mijn gefchrijf overtuigen kunnen. —

Dat ik onverhoord van mijn ambr ontzet en geïnterdiceert ben , om door gansch Holland in 't openbaar te doceren , heeft mij , als zijnde dit mijn eenige bestaan , met mijne Echtgenootte en eenig Kind in de kommerlijkste omftandigheden gedompeld. — En dat deze flag nog treffender maakt , is , dat dit mij wedervart , op eene Plaats en in een Gemeente , welken ik door herhaalde beroepingen van de hand te wijzen , voor zwaare onkosten bewaard , en dus ook in dezen grootelijks aan mij verplicht heb.

Op

Op eene Plaats nog eens, daar (*) vele Leden van de tegenwoordige Municipaliteit mij door sterken liefdedrang, gevoegd bij de hartelijke en kragtig aanschijnende verzoeken van de Gemeente, mij heeft doen verblijven; en in eene Gemeente, welke mij zeer lief heeft en waar onder ik niet zonder Zegen arbeide. En werp ik het oog op bijkomende omstandigheden, onverhoord als een milteling afgeschildert — !! — dan laat mij Lezer! om geene gandoeningen te verlevendigen, hier voor een gordijn schuiven. —

Hoe ongelukkig ik ook ben, heb ik goeden moed — onder andere redenen om dat geen, het welk van voorname mannen over 't dimitteeren van geestelijke Ambtenaren het licht ziet. — Vooral om dat Jesus, die alles was voor zijne Apostelen, onveranderlijk dezelve is en blijft voor zijne Rijksgezanten. — Ik blijve dan goeden moed houden! —

(*) De Lezer begrijpt, dat ik hier niet aan de Roomsche gezinde Leden — maar aan verscheide andere denke, bij wien ik toen zo hoog in achting stond, dat ze zelfs eene Deputatie na mijn Waarde Oom H: KUMSIUS, *Predikant te Meeuwen* hebben afgevaardigd, om door dien zijn Intercesie mijn verblijf te bewerken, het welk hun ook gelukt is — ge vraagd, van waar die verandering? — Ik heb eens eene Redevoering over het eerste gedeelte van het 21ste vs. van 't 18 Hoofdstuk van Exodus gedaan, waar in ik verscheide gebreken, die er in den Regent, konden plaats hebben, op eene bescheiden wijze heb tegengegaan, zedert dien tijd en dat is al van 25 Julij 1793, zijn de hekkens zichtbaar verhangen.

B I J L A G E A.

Extract uit de Decreten genomen
bij het Comité ter Voorlichting
bestiering der Remotien en Regeer-
ingsaanstellingen in de Steden en
ten Platten Lande van Holland.

Woensdag den 29 Julij 1795.

Het 1e. Jaar der Batavische Vrijheid.

In deliberatie genomen zijnde de Missive van Nieuwerkerk aan den Yssel, heden morgen door het Comité van Algemeene Waakzaamheid voor het Volk van Holland in handen van dit Comité gesteld, mitsgaders daar bij in aanmerking genomen zijnde, de beschuldigingen van tijd tot tijd bij het Comité ingekomen, tegen gehoude gedragingen en oproerige gesprekken van dezelve Predikant Cornelis Kumsius te Nieuwerkerk aan den Yssel voormeld.

Is geresolveerd voormelde Cornelis Kumsius Predikant te Nieuwerkerk aan den Yssel te dimitteeren, gelijk dezelve gedimitteerd word bij deze, met Interdictie om in wat Stad of Dorp in de Provincie van Holland geleegeen in het openbaar te doceeren.

En zal Extract dezer aan denzelve Predikant Cornelis Kumsius gegeven worden ten einde zich conform dezer te gedragen, mitsgaders aan de Kerkenraad en Municipaliteit aldaar, tot derzelve informatie.

Accordeert met voorschreeve
Decreten.

G: J: VAN MAANEN,
Secretaris.

B I J-

B. IJ L A G E . B.

Voor 't Land.

Extract uit de Deereeten der
Vergadering van de Provisionele
Representanten van 't Volk van
Holland.

Vrijdag den 21 Augustus 1795.

Het eerste Jaar der Bataafsche Vrijheid.

Het Comité ter Voorlichting en bestiering der Remo-
dien &c. doet verslag van derselver genomen dispositie
omtrent den Predikant Cumsius te Nieuwerkerk.

Waar op gedelibereert zijnde, is goedgevonden en ver-
staan, de dimissie van den gem: Cumsius door het Com-
mité van Voorlichting, gedaan te approbeeren, het rapport
in het dagblad te insereeren, en van die dimissie aan den
Ontvanger Generaal van de Geestelijke Goederen te Delft
kennis te geeven, als meede aan de Municipaliteit van
Nieuwerkerk en aan de voorn: Cumsius, tot deszelfs in-
formatie en kennis.

Accordt: met de voorn: Deereeten

C: SCHEFFER.

B IJ

B I J L A G E C.

Aan het Committé ter Voorlichting, bestiering der Remotien en Regeeringsaanstellingen in de Steden en ten Platten Lande van Holland.

Den 2 Augustus 1795.

De Kerkenraad van Nieuwerkerk op d'Yssel ontfangen hebbende een Missive van het Committé van Remotatie in de Steden van Holland en ten Platten Lande, waar in hun gemeld word, hoe aan het Committé van algemeene Waakzaamheid, bij herhaalde reize zijn toegekoomen uit Nieuwerkerk beschuldigingen, benevens een Missive over geboude gedraagingen en oproetige gesprekken van den Predikant Cornelis Kumsius, en daar door het Committé van Remotatie, is gelast den voornoemde Predikant te demitteeren, en wij ook tot ons leedweezen zijnen Brief van demissie hebben ingezien, zoo is het dat wij ten hoogste ons verplicht agten om ter kennisse van het Committé van Waakzaamheid en Remotatie, moeten brengen, dat ons van de beschuldigingen tegen onze Predikant niets is bekend, daarom wij hem declareeren te zijn, een Man van gedrag een Predikant betamende, en een zuiver Bijbeltoek, daarom is ons innig verzoek, dat het de Committees zullen gelieve, nader informatie te nemen, en zoo deeze Gemeente niet Herderloos te stellen, maar onze Predikant weder in zijnen Post te herstellen.

Hier mede sustineeren wij de Committees ingelicht en ons van onze plicht gekweeten te hebben, en geen beschuldiging van geweeten noch der Gemeente te wachten te hebben bevelende onze zaak verder den Koning zijner Kerke,

Kerke, waar voor wij allen ten geenen dagen zullen moeten rekenfchap afleggen.

In verwachting van een gunstig uitflag teekenen wij ons,

Als Regerende Ouderlingen

POULUS TOM.
CORNELIS RIPPING.
JAN IN 'T HOUT.
GERRIT DE BRUYN.

Als Oud Ouderlingen

LEENBERT VUYK.
ARY MYNLIEFF.

Als Diacon

HENDRIK OLY.

Dit eenvoudig en ongevergd getuigenis van mijn Perfoon is mij veel waard. — *De Uitgever.*

B IJ

B I J L A G E D.

Copie

Vergadering gehouden bij de
Municipaliteit en Kerkmeesteren
van Nieuwerkerk op d'Yssel, den
den 6 September 1795. dempto
Mattys Moons;

In overweeging genomen zijnde; dat bij Decreet der Repräsentanten van 't Volk van Holland, in dató 21. Augustus laastleeden, de Demissie van den gewezen Prædicant Cornelis Cumsius, door 't Comité van Voorlichting en bestiering der Remotie op den 29 Julij bevorens gedaan, volkomen is geaprobeerd, En dezelve Demissie gevolglijk alzoo heeft gekreegen zijn volkoomen beslag; En dat overzulk opgem: Prædikant alzoo in die zijnen post met de daad heeft gedefungeerd; — En mitsdien ook de Pastorie door denzelven tot hier toe metter Woon geoccupeerd wordende, met de daad behoorde te worden ontruimd;

Is na voorgaande deliberatie goedgevonden en verstaan, aan opgem: gewezen Predicant Cornelis Cumsius te gelasten en aan te zeggen, zoo als denzelve door deezen worde gelast en aangezegd; — Om binnen den tijd van Veertien daagen, te reekenen van den Zeevende September 1795; het Huis off de Pastorij deezes Ambags, door hem tot hier toe geoccupeerd en bewoond wordende, zoo voor zich zelfs, als met desfelvs verdere huisgezin en bedienden, mitsgaders desfelvs Meubilen en goederen te ontruimen, En daar van de Vrije dispositien met en na gem: tijd over te lasten aan de Municipaliteit en Kerkmeesteren van Nieuwerkerk bovegem:, ten Einde daar meede te doen en handelen zoo als dezelve zullen oordeelen te behooren;

En zal hier van Copie deezer aan meergem: gewezen Prædicant Cornelis Cumsius door onze Gerechtsboode worden ter hand gesteld, En bij zijne absentie aan desfelvs Vrouw off aan de Dienstmeld, ten einde te strekken tot des-

desfelvs Informatie , en om zich daar na Exactelijk te Reguleeren;

Aftum den 6 September 1795;

(Was geteekend,) C. V. CAPPELLEN, Schout,
ARY VAN DER GIET, MARTYNISEVENBLY,
INGE SLAATS, JOHANNIS BOS, C: V: D: TOORN,
JOHANNIS V: ZYL, KLAAS VERWOERT (*),
ARY VAN DEN TOORN, PIETER PAAUW,
DIRK UYT BEYERSE;

Accordeert deze voor Copie Authentijcq
met de voorz: Resolutie , bij mij
Secretaris van Nieuwerkerk op d'Ys-
fel den 7 September 1795.

Coll: C: V: CAPPELLEN.

(*) Klaas Verwoert is van den Roomfchen Gódsdienst.

Deze Resolutie van de Municipaliteit is mij thuis gezon-
den , toen ik in de Meijerij van 's Bósch was: De Pastorij
heb ik volgens ontfangen bevel ontruimd en staat nu ledig.

B E R I C H T

V A N D E N

P R E D I K A N T

C: K U M S I U S,

A A N G A A N D E Z U N N E

R E M O T I E

E N Z. E N Z.

T E

N I E U W E R K E R K A A N D T S S E L.

T E R O T T E R D A M,

B J J O H A N N E S B A L, B o e k v e r k o o p e r,

1 7 9 5.